

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 160:

Forslag til lov om faste priser på tobaksvarer.
Af Lysholm Christensen (KRF) m.fl.
(Fremsat 10/12 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Industriministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Den danske økonomi er en markedsøkonomi, hvis effektive funktion forudsætter markedskræfternes . . .

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg er nødt til at anmode om, at der bliver ro i salen, at man henlægger private samtaler uden for salen, og at man gør det nu!

Industriministeren (Anne Birgitte Lundholt):

. . . frie spil, og dem vil vi gerne give mulighed for at virke. Det er derfor, vi har en konkurrencelov som den eksisterende, hvis formål er at fremme konkurrencen og dermed styrke effektivitet i produktion og omsætning af varer og tjenesteydelser.

Som forslagsstillerne så rigtigt anfører, er det ikke Konkurrencerådets opgave at varetage andre hensyn; det er politikernes.

Regeringen deler forslagsstillernes opfattelse af, at en frigivelse af tobakspriserne rummer en risiko for, at tobaksvarer skal blive anvendt som slagvarer i et omfang, som vil være til skade for de små handlende og det fintmaskede butikssystem, som vi trods alt ønsker at bevare i Danmark.

Regeringen kan derfor støtte forslagets intentioner.

Det fremgår af bemærkningerne, at forslagsstillerne er af den opfattelse, at forslaget skal gennemføres sideløbende med Socialistisk Folkepartis forslag til ændring af markedsføringsloven, nr. L 103.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg synes, det er ganske uacceptabelt, at der er så mange private samtaler og forhandlinger i salen.

Jeg må henstille, at de flyttes herfra.

Industriministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Heri foreslås indført et generelt forbud mod mængdebegrænsning ved salg af varer i detailhandelen.

Som jeg tilkendegav under førstebehandlingen af nr. L 103, er regeringen imod, at der indføres et sådant generelt forbud mod mængdebegrænsning, fordi det efter regeringens opfattelse vil have en række utilsigtede bivirkninger, heriblandt skadevirkninger for specielt de små handlende.

Regeringen erkendte dog, at der kunne være visse typer af varer, hvor helt særlige forhold gør, at et forbud mod mængdebegrænsning kunne forekomme hensigtsmæssigt, det var specielt med hensyn til tobak og dermed tobakspriserne, og som jeg også tilkendegav under førstebehandlingen af nr. L 103, så vi med sympati på en gennemførelse af forslaget.

Kristeligt Folkepartis forslag om faste priser på tobaksvarer forhindrer en direkte frigivelse af tobakspriserne med de deraf følgende uønskede konsekvenser for den danske butiksstruktur og formentlig også for det danske tobaksforbrug.

Regeringen finder derfor, at Kristeligt Folkepartis forslag om faste priser på tobak langt er at foretrække frem for Socialistisk Folkepartis forslag om generelt forbud mod mængdebegrænsning, som efter regeringens opfattelse både er for bredt og for skadeligt for mindre handlende.

Regeringen kan derfor tilslutte sig intentionerne i det foreliggende lovforslag fremsat af Kristeligt Folkeparti; men der er en række tekniske spørgsmål vedrørende lovforslaget, som vi mener må afklares under udvalgsbehandlingen, og det vil regeringen medvirke positivt til.

Lotte Henriksen (S):

Når Folketinget nu behandler dette forslag, er det tredje gang, efter at Konkurrencerådet og Konkurrenceankenævnet har behandlet dispensationen om bindende bruttopriser for tobaksvarer.

Baggrunden for dette forslag opstod allerede ved monopollovens ophævelse, og både skatteministerens lovforslag nr. L 15 vedrørende tobaksafgifter og SF's forslag om forbud mod mængdebegrænsning, nr. L 103, udspringer af den situation, som vil opstå 1. januar 1992, når dispensationen ophører.

[Lotte Henriksen]

I Socialdemokratiet finder vi, at det er udmærket, at vi nu får den politiske diskussion af, om det er en tilfredsstillende afgørelse, som henholdsvis Konkurrencerådet og Konkurrenceankenævnet har truffet.

Den tidligere debat om nr. L 15 tog udgangspunkt i, at der ikke længere eksisterer lovgivning på området, og at staten skulle sikre sit provenu på trods af en eventuel priskrig på cigaretter. Derfor fremsattes lovforslaget om påtrykt maksimalpris på cigaretter, som vi også dengang støttede.

Men nu foreligger altså dette lovforslag, som blot sikrer, at den virkelighed, som vi kender dags dato, kan fortsætte, og det vil Socialdemokratiet gerne støtte. Hvorfor sende bilen på værksted, når den i øvrigt kører fint?

I øvrigt er vi enige med forslagsstillerne i, at lovforslag nr. L 15 med dette lovforslags vedtagelse vil være unødvendigt. Til gengæld vil jeg gerne på forhånd sige, at det mener vi ikke er tilfældet med lovforslag nr. L 103 om forbud mod mængdebegrænsning, som også omhandler andre varer end cigaretter.

Men Socialdemokratiets tilslutning til lovforslag nr. L 160.

Flemming Hansen (KF):

I den konservative folketingsgruppe synes vi, det er et fornuftigt lovforslag, som er fremst af Kristeligt Folkeparti, og vi kan støtte det.

At give tobaksvarerne helt fri, som man ellers havde udsigt til, ville betyde en helt urimelig konkurrence over for en lang række mindre handlende og ville derfor også have betydelige konsekvenser ikke alene for dem, men generelt for det danske samfund.

Så vi er enige i det, ministeren har sagt, og kan bakke op bag forslaget, som vi efter vor opfattelse hurtigt kan få igennem Folketingets udvalg, formentlig Erhvervsudvalget. Jeg synes også, at man i denne debat skal bemærke, at alle EF-lande bortset fra England og Irland har en tilsvarende ordning, så det er altså ikke en dansk enegang inden for EF, og det er også ganske væsentligt.

Charlotte Antonsen (V):

Venstre mener, at det er bedre at opretholde faste priser på tobak, end det er at gribe ind med skrappe uadministrerbare forbud i markedsføringslovgivningen.

Derfor medvirker vi gerne positivt i udvalgsarbejdet om forslaget.

Jes Lunde (SF):

Vi har også megen sympati for forslaget om, at man ikke skal til at have billigere priser på tobaksvarer i butikkerne, og at man ikke skal til at bruge dem som konkurrencevarer.

Jeg synes, det er svært at argumentere for, at man har maksimalpriser på tobak. Jeg kan forstå af bemærkningerne til forslaget, at der er et eller andet her, vi vistnok ikke må for EF, men det vil jeg gerne have forsket lidt i i udvalget, for jeg synes ikke, det er særlig fornuftigt, at man har maksimalpriser på tobak. Det betyder jo, at de døgnkiosker, der skal have åbent uden for normale arbejdstider og derfor skal betale personalet, hvad det nu skal have, ikke må sætte prisen op på tobak. Man skal blive ved med at sælge det lige billigt, og konsekvensen af det er, at når jeg skal over og købe min mælk i døgnkiosken, fordi mødet i Folketinget har trukket så længe ud, at købmanden har lukket, skal jeg betale den høje pris på nødvendighedsvarerne, fordi den handlende i døgnkiosken ikke kan få sin avance hjem på sådan noget som tobaksvarer. Jeg synes egentlig, det er forkert, at vi har maksimalpriser på dette område, og jeg vil godt i udvalget have forsket lidt i, om vi dog ikke kunne gøre noget ved det, og om det kan passe, at EF skal bestemme så meget over os.

Kim Behnke (FP):

Der er tilsyneladende ikke grænser for, hvad Folketinget skal beskæftige sig med. Nu skal Folketinget bestemme, hvad tobaksvarer skal koste, og da vi i Fremskridtspartiets gruppe skulle afgøre, hvem der skulle være ordfører på det her, trak jeg altså det korteste cigaret-skod.

Vi frygter, at dette meget hurtigt kan blive starten på en glidetur, hvor vi næste forår ser et lovforslag om faste priser på vin og spiritus, til næste efterår får vi faste priser på vaskepulver, året efter bliver der faste priser på lakridspastiller, og hvad man ellers kan finde ud af at man synes der er af produkter, hvor man ikke kan tillade, at der er fri konkurrence.

Vi er tilhængere af ubetinget fri konkurrence, og som følge deraf skal det selvfølgelig også være butikkerne selv, der afgør, hvad en vare skal sælges til.

[Kim Behnke]

Der var for et par år siden en situation, hvor en større dansk supermarkeds kæde ønskede at sælge øl til lavere priser, end De Forenede Bryggerier dengang fandt var et passende niveau. Resultatet var, at De Forenede Bryggerier besluttede sig for, at de ikke ville tillade, at deres produkter blev solgt til en lavere pris. For supermarkederne var det ikke noget problem, for så solgte man bare et andet fabrikat. Efter at De Forenede Bryggerier således kunne opleve et markant omsætningsfald netop i de butikker, fandt de ud af, at det nok var en dårlig idé at holde sig udenfor.

Nøjagtigt det samme vil selvfølgelig blive tilfældet med tobaksvarer og alle de produkter, jeg frygter Folketinget kan finde på at lovgive om efterfølgende. Lige så snart den fri konkurrence er væk, vil det gå ud over nogle.

Så argumenterer man i dette tilfælde for, at det er alle de små kiosker, og minsandten om man ikke skulle høre SF's ordfører, hr. Jes Lunde, fortælle, at den er gruelig gal, fordi det vil betyde, at en række små kiosker ikke kan overleve, når de ikke kan sælge varerne til en særlig høj pris. Lige så vel som det ikke er prisen på mel og sukker og alt muligt andet, der skal være bestemmende for, hvilke butikker der skal bestå, skal det heller ikke være prisen på tobaksvarer.

Vi kan derfor ikke under nogen omstændigheder følge intentionerne i forslaget. Vi mener, der skal være fuldstændig fri prisdannelse på såvel tobaksvarer som på alle andre varer.

Til gengæld vil jeg gerne sige, at i det indlæg, SF's ordfører, hr. Jes Lunde, havde, var der dog én ting, som var ganske fornuftig, og det var spørgsmålet om, hvorvidt en butik skal have lov til at tage en højere pris for varerne end den, som er påstemplet. Det synes vi er et interessant synspunkt, særlig fordi hr. Jes Lunde – kunne jeg forstå – var kommet til erkendelsen som følge af, at der var problemer med at sikre en tilstrækkelig høj avance i døgnkioskerne. Det problem kan løses, hvis SF vælger at stemme for Fremskridtspartiets lovforslag om frie butikstider, for så er det ikke længere pålagt nogle få udvalgte døgnkiosker at skulle have åbent, når hr. Jes Lunde har brug for at købe 1 l letmælk på vej hjem fra Folketinget.

Men en fri konkurrence betyder også, at nogle skal have lov til at tage en højere pris, så i hvert fald på det punkt håber jeg, at vi sam-

men med SF kan få belyst, hvorfor det ikke kan lade sig gøre. Ifølge forslaget er det kun serveringspersonale, der kan få lov til at få bandedrolen af en pakke cigaretter eller en pakke tobak og dermed tage en højere pris end den, der er påstemplet.

Vi vil derfor ikke medvirke til lovforslaget, men vi vil gerne medvirke til at undersøge, om nogen skal have lov til at tage en højere pris for tobaksvarerne.

Arne Melchior (CD):

CD kan støtte både intentionerne og gennemførelsen af dette forslag. Jeg skal samtidig anmelde, at jeg har meget stor forståelse for hr. Jes Lundes bemærkning om maksimalpriser. Jeg kan ikke se, hvem det skulle kunne skade, at man, når man yder en særlig service, som det bl.a. er at holde åbent på utraditionelle tider, skulle kunne tage sig betalt for det. Jeg finder den tankegang både logisk og rigtig og håber, at den kan nyde fremme i forbindelse med gennemførelsen af dette forslag.

At hr. Kim Behnke har vanskeligheder, kan jeg godt forstå, for det lyder så dejligt med fri konkurrence, og det går vi principielt også ind for, men der er nu forskel på fri konkurrence og frit slagsmål, og når der er tale om en vare, hvis pris i så høj grad, som tilfældet er her, består af afgifter til det offentlige, kan man godt uden på nogen måde at gøre vold imod princippet om generelt fri konkurrence foretage visse begrænsninger, således som der er lagt op til. Derfor kan CD altså medvirke til forslagets gennemførelse.

(Kort bemærkning).

Flemming Hansen (KF):

Jeg har for så vidt samme grundopfattelse, som hr. Arne Melchior og hr. Jes Lunde giver udtryk for med hensyn til højere priser uden for normal åbningstid. Men hr. Arne Melchior har selv været en af de store talsmænd for, at der om et års tid ikke ville være noget, der hed normal åbningstid, når lukkeloven blev ophævet. Det punkt har vi, som hr. Arne Melchior ved, givet os på, fordi hr. Arne Melchior har ret, og derfor er det altså meget svært at definere, hvad normal åbningstid er. Vi skal altså have en helt ny definition, og det vil jeg være bange for, fordi den frie konkurrence, som vi alle sammen synes er god, vil blive lidt begrænset ved det.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Denne korte bemærkning fra hr. Flemming Hansen glædede mig principielt, fordi han dér markerede sit syn på de generelt friere åbningstider.

Men jeg blev faktisk lidt forkert citeret. Jeg talte ikke om normal åbningstid, jeg sagde faktisk utraditionelle åbningstider, og jeg talte om at yde en særlig service, og der er vel ingen, der bilder sig ind, at fordi loven om butiksåbningstid forhåbentlig snart bliver afskaffet, forventeligt i næste folketingssamling, vil det blive almindeligt at holde åbent døgnet rundt eller bare holde åbent meget sent om aftenen. Det er altså en særlig service, at man kan købe varer på tidspunkter, hvor måske 99 pct. af landets butikker ellers har lukket dør. Der ydes en service, der gives et tilbud, og vil man tage sig betalt for det, og kan man få det betalt, hvorfor skulle lovgivningsmagten så være med til at hindre det? Det skal nok også ved nærmere overvejelse i Det Konservative Folkeparti vise sig, at man dér synes, at hvis man yder noget særligt, har man ret til at tage den pris, man nu kan få for det, og det vil så regulere sig selv.

Elisabeth Arnold (RV):

Da mit partis ordfører vedrørende disse sager ikke kan være til stede i øjeblikket, skal jeg på hendes vegne udtale, at vi fra Det Radikale Venstre har megen sympati for det lovforslag, Kristeligt Folkeparti her har fremsat, og vi agter at støtte det.

Vi har især lagt mærke til, at der i bemærkningerne står, at Konkurrencerådet udtaler, at hvis andet end rene konkurrencehensyn skal tilgodeses i denne sag, er det en politisk opgave. Den politiske opgave mener vi det er rimeligt at Folketinget påtager sig. Vi mener, der er andre hensyn at tage i denne sag end rene konkurrencehensyn. Derfor støtter vi forslaget om faste priser på tobaksvarer.

Lysholm Christensen (KRF):

Jeg skal straks takke for den overvældende tilslutning til det foreliggende lovforslag. Vores tanke med det har ikke på nogen måde været at kritisere Konkurrencerådets arbejde. For – som vi også skriver i forslagets bemærkninger – det er jo ikke Konkurrencerådets opgave

at blande sig i disse markedsmekanismer. De har gjort deres arbejde rigtigt og godt nok. Men der er opstået det problem, at man ophæver en ordening, som ingen i virkeligheden ønsker ophævet. Og hvad er så mere nærliggende end at fremsætte et forslag, som kan føre de gældende regler videre? Derfor må jeg udtrykke min glæde over, at vi som det mindste parti her i Tinget kan hjælpe regeringen med at fremsætte de lovforslag, som regeringen af forskellige grunde ikke selv kan fremsætte.

Vi er bekymret over de store strukturændringer, der sker i butiksmønsteret i disse år. Vi vil være meget kede af, hvis dette problem skulle betyde, at butiksdøden accelererer, og derfor er vi selvfølgelig glade for den store tilslutning til vores lovforslag.

Der er også et sundhedsaspekt i det – det har vist ikke været fremme i nogen ordførertaler her – men fik vi fri prisdannelse på dette område, kunne man frygte, at der ville blive solgt mere tobak til skade for sundheden.

Jeg skal ikke knytte mange kommentarer til de forskellige indlæg, alle partier var jo uforbeholdne i deres tilslutning bortset fra Fremskridtspartiet.

Så var der lige et enkelt spørgsmål, som blev rejst af et par ordførere. Det var spørgsmålet om friheden til at tage en højere pris for tobaksvarer uden for almindelig butikstid. Jeg er lidt bekymret over, hvordan man kan administrere en sådan ordening. Jeg kan godt se det logiske i at føre princippet videre, for vi har jo skitseret, at det kan lade sig gøre i restauranter og lignende steder. Men i betragtning af, at det med almindelig butikstid efterhånden er ved at være et lidt flydende begreb – og det bliver måske endnu mere flydende i de kommende år – vil jeg være lidt bekymret ved at udvide ordningen til også at gælde dette område.

Jeg skal blot takke for den overvældende tilslutning. Jeg tror, det vil skabe glæde rundt omkring i detailhandelen, specielt hos de små handlende, som jo har en meget stor indtægt fra den følgehandel, der ligger i forlængelse af tobakssalget. Jeg tror, det kan lykkes at få dette igennem inden juleferien, så vi undgår disse slagtilbud, som ellers ville fremtræde som store reklamer i aviserne de første dage i januar. Det bliver ikke til noget, og det glæder jeg mig meget over.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af lovforslag nr. L 153:

Forslag til lov om ændring af ligningsloven. (Fradrag for gaver).

Af skatteministeren (Fogh Rasmussen).
(Fremsat 10/12 91).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 12 og 13 opførte sager, nemlig:

12) Første behandling af lovforslag nr. L 154:

Forslag til lov om ændring af forskellige skattelove. (Personfradragregler for ikke reelt enlige pensionister).

Af skatteministeren (Fogh Rasmussen).
(Fremsat 10/12 91).

13) Første behandling af lovforslag nr. L 155:

Forslag til lov om ændring af kildeskatteloven. (Skattetræk ved manglende skattekort).

Af skatteministeren (Fogh Rasmussen).
(Fremsat 10/12 91).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Pia Gjellerup (S):

Jeg har prøvet at overveje lidt, hvorfor disse tre lovforslag behandles sammen. Jeg kan kun finde frem til, at det er, fordi de er fremsat af skatteministeren alle tre, og at man muligvis forventer nogenlunde samme flertal for dem. Men jeg er da taknemlig for, at vi ikke skal behandle alle skatteministerens forslag i sådan nogle bunker.

Men her er der tre lovforslag; de er forholdsvis enkle, men dog meget forskellige.

I det første lovforslag, spørgsmål om fradrag for gaver, sker der nogle ændringer af grænserne. Især med forhøjelsen af mindstegrænsen for godkendelse af fradragret for et enkeltbidrag vil vi formentlig kunne komme en hel del bureaukrati til livs og derved skabe en forenkling, som er tiltrængt på området. Vi har fra Socialdemokratiets side ikke mange supplerende bemærkninger til forslaget, men vil under udvalgsbehandlingen beskæftige os en smule med, hvordan vi får kontrolleret forholdene.

Det andet forslag, lovforslag nr. L 154 om personfradragregler for – som det hedder – ikke reelt enlige pensionister, er et forslag, vi fra Socialdemokratiets side har arbejdet meget kraftigt på at få frem her i løbet af efteråret. Det så sort ud på et tidspunkt, men så lykkedes det i forbindelse med forhandlingerne om finansloven. Derfor har vi det til behandling nu, og det er et forslag, som skal gælde allerede for 1991.

Det er meget tilfredsstillende, at det er kommet, og at det ser ud til, at vi kan gennemføre det meget hurtigt her i Folketinget. Der har jo nemlig været en noget grotesk virkning af ændringerne vedrørende overførselsindkomsternes regulering, hvor vi var blevet enige om at lave en ligestilling mellem samboende pensionisters personfradrag og gifte pensionisters personfradrag. Imidlertid skete der lige netop det, at lovtæksten kom til at indeholde en forskellig behandling, og denne forskellige behandling betød, at samflyttende pensionister mistede det forhøjede personfradrag allerede fra årets begyndelse, mens gifte pensionister først ville miste det ved årets udgang. Det var en ulige behandling, og det har overrasket ganske mange, der er flyttet sammen som pensionister i løbet af 1991. Det var ikke tilsigtet med lovgivningen, og derfor er det godt, at vi kan få den lavet om.

Jeg skal i øvrigt anbefale de medlemmer af Folketinget, der eventuelt ikke måtte have læst bemærkningerne vældig grundigt, at læse dem, for de lever til fulde op til et af Piet Heins græk, der hedder: »Vil du med rette have ry som lærd, så tag det lette og gør det svært.« Det er blevet særdeles udviklede bemærkninger, hvor man skal holde ørerne stive, tungen lige i